

Επιτροπή Κοινωνικού Διαλόγου Τηλεπικοινωνιών

Επικαιροποιημένη Δήλωση για την Τεχνητή Νοημοσύνη (Νοέμβριος 2025)

Τεχνητή Νοημοσύνη: οδηγός για τα συνδικάτα και τις εταιρείες τηλεπικοινωνιών

Η τεχνολογία και η ψηφιακή καινοτομία έχουν μετασηματίσει δραστικά την εργασία και την απασχόληση με πρωτοφανείς τρόπους. Σκοπός της παρούσας αναθεώρησης είναι η ευθυγράμμιση της δέσμευσής μας με τις πρόσφατες νομοθετικές και τεχνολογικές εξελίξεις, π.χ. σε σχέση με τα μεγάλα γλωσσικά μοντέλα (LLM), την παραγωγική ή agentive ΤΝ και την Πράξη της ΕΕ για την ΤΝ.

Οι Ευρωπαίοι κοινωνικοί εταίροι στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, UNI Europa ICTS και Connect Europe εκτιμούν το έργο που έχει ήδη αναληφθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ιδίως όσον αφορά την έγκριση της Πράξης της ΕΕ για την τεχνητή νοημοσύνη ως 1 μίας πρωτοποριακής νομοθετικής πράξης. Η πράξη της ΕΕ για την ΤΝ μπορεί να επιτύχει τον σκοπό της μόνο εάν η εφαρμογή της σε επίπεδο κρατών μελών και εταιρειών λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα των κοινωνικών εταίρων, των οποίων θα πρέπει να ζητείται τακτικά η γνώμη.

Επιπλέον, η εξαγγελθείσα στρατηγική εφαρμογής της ΤΝ, η επικείμενη πράξη για το υπολογιστικό νέφος και την ανάπτυξη της ΤΝ και η δέσμη μέτρων για την ψηφιακή απλούστευση αποτελούν ευκαιρίες για τη βελτίωση των ικανοτήτων και της παραγωγικότητας της Ευρώπης στον τομέα της ΤΝ με βιώσιμο και κοινωνικά επωφέλη τρόπο — αλλά μόνο εάν εφαρμοστούν σε συνεργασία και διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους.

Λαμβανομένων υπόψη των πρόσφατων εξελίξεων στην τεχνολογία ΤΝ, είναι αναγκαίο να επικαιροποιήσουμε την κοινή μας θέση επί του θέματος. Οι αλλαγές στην αγορά εργασίας που αναμέναμε έχουν, στην πραγματικότητα, υλοποιηθεί και έχουν ήδη επηρεάσει τη φύση της ίδιας της εργασίας και θα συνεχίσουν να το πράττουν. Οι κοινωνικοί εταίροι στον τομέα των τηλεπικοινωνιών ανέλυσαν τον αντίκτυπο των ανατρεπτικών τεχνολογιών στον τομέα στο πρόσφατο έργο τους με τίτλο «Επιτάχυνση της βιωσιμότητας των τηλεπικοινωνιών» (AST).²

UNI Europa ICTS και Connect Europe, αναγνωρίζουν τις ευεργετικές δυνατότητες της τεχνητής νοημοσύνης (ΤΝ) για καινοτομία, π.χ. στους τομείς της υγειονομικής περίθαλψης, της επιστήμης, της εκπαίδευσης, της κινητικότητας και της επικοινωνίας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει προσδιορίσει τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες ως στρατηγικό τομέα στον οποίο θα πρέπει να προωθηθεί η υιοθέτηση της ΤΝ για την τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών εταιρειών.³

Στο πλαίσιο της απασχόλησης, τα συστήματα ΤΝ θα μπορούσαν να αναλαμβάνουν επαναλαμβανόμενα ή επικίνδυνα καθήκοντα, επιτρέποντας στους εργαζομένους να επικεντρώνονται σε πιο σημαντικά ή μεγαλύτερης αξίας καθήκοντα. Γενικότερα, η εφαρμογή συστημάτων ΤΝ θα πρέπει να βελτιώσει τη ζωή των πολιτών και να ωφελήσει όχι μόνο τους ανθρώπους, αλλά και τον πλανήτη, προωθώντας λύσεις για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, επισημαίνοντας ότι η χρήση της ίδιας της ΤΝ σε μεγάλη κλίμακα συμβάλλει στην υψηλή κατανάλωση ενέργειας από τις

¹ Πράξη της ΕΕ για την τεχνητή νοημοσύνη, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024R1689>

² Πρβλ. https://www.uni-europa.org/wp-content/uploads/sites/3/2024/04/20240429_AST_Research-report_final.pdf

³ Πρβλ. https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/ai-continent_el

εταιρείες TN και τα κέντρα δεδομένων.

Παρ' όλα αυτά, με τις νέες τεχνολογίες έρχονται τόσο ευκαιρίες όσο και προκλήσεις. Στην περίπτωση της TN, οι προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπίσουμε σχετίζονται με τις δεξιότητες και την κατάρτιση, την υγεία και την ασφάλεια, τη δεοντολογία, την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων, την ισότητα και τα θεμελιώδη δικαιώματα.⁴

Η εστίαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην καινοτομία, τις επενδύσεις και τα δυνητικά κέρδη παραγωγικότητας της TN από μόνη της δεν επαρκεί για τη διασφάλιση βιώσιμης και επωφελούς υιοθέτησης της TN. Η επιτάχυνση της υιοθέτησης της TN στον τομέα των τηλεπικοινωνιών —όπως ορίζεται στο σχέδιο της Επιτροπής για μια στρατηγική εφαρμογής της TN— μπορεί να λειτουργήσει με επιτυχία μόνο εάν λάβουμε υπόψη τις προκλήσεις και τις ανησυχίες των κοινωνικών εταίρων του τομέα που είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη της εφαρμογής της.

Με την παρούσα κοινή δήλωση, οι Ευρωπαίοι κοινωνικοί εταίροι στον τομέα των τηλεπικοινωνιών έχουν ως στόχο να συμβάλουν στον ευρύτερο διάλογο για την TN και να παράσχουν καθοδήγηση στα ενδιαφερόμενα μέρη του τομέα σχετικά με τις ευκαιρίες και τους κινδύνους που παρουσιάζει η TN.

Τασσόμαστε υπέρ μιας προσέγγισης της τεχνητής νοημοσύνης υπό την ευθύνη των ανθρώπων, πράγμα που σημαίνει ότι οι άνθρωποι θα πρέπει να διατηρούν τον έλεγχο όλων των τεχνολογιών.⁵ Υποστηρίζουμε επίσης σθεναρά τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως θεμελιώδη αξία στη χρήση όλης της τεχνολογίας TN. Η TN και άλλες αναδυόμενες τεχνολογίες δεν θα πρέπει να παρεμποδίζουν την ατομική ευημερία και να συμβάλλουν στην οικοδόμηση μιας βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίας. Οι κοινωνικοί εταίροι εκφράζουν την ικανοποίησή τους για το γεγονός ότι η κατευθυντήρια αρχή της πράξης της ΕΕ για την TN είναι η προώθηση της ανθρωποκεντρικής και αξιόπιστης TN «εξασφαλίζοντας παράλληλα υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας, της ασφάλειας (και) των θεμελιωδών δικαιωμάτων». ⁶ Αυτή η εγγύηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων θα πρέπει να ισχύει ιδίως για τους εργαζομένους που συμμετέχουν στην ανάπτυξη και τη χρήση συστημάτων TN καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής ενός συστήματος.

Ως κοινωνικοί εταίροι, η ευθύνη μας είναι να συμβάλλουμε στη διαμόρφωση του σχεδιασμού, της ανάπτυξης, της εφαρμογής και της ρύθμισης των συστημάτων TN, καθώς και στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τις δεοντολογικές ανησυχίες τόσο των προγραμματιστών όσο και των χρηστών TN. Χωρίς κοινωνικό διάλογο, δεν μπορούμε να αναπτύξουμε την πιο αποτελεσματική στρατηγική για την TN. Οι ευρωπαϊκές συνδικαλιστικές οργανώσεις και οι οργανώσεις εργοδοτών ως κοινωνικοί εταίροι μπορούν να διαδραματίσουν ουσιαστικό ρόλο στην επίλυση σύνθετων ζητημάτων που αφορούν την απασχόληση, την κατάρτιση, τη φύση της εργασίας, την ανισότητα και τα συστήματα κοινωνικής προστασίας. Οι υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο πρέπει να ακούν και να συνεργάζονται τόσο με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις όσο και με τους εργοδότες. Και πρέπει όλοι να αναγνωρίσουμε και να χρησιμοποιήσουμε την εμπειρογνωμοσύνη όσων εμπλέκονται άμεσα ή επηρεάζονται από τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και τη χρήση συστημάτων TN. Σε πρακτικό επίπεδο,

⁴ Βλ. Διακήρυξη της ΔΟΕ σχετικά με τις θεμελιώδεις αρχές και δικαιώματα στην εργασία, <https://www.ilo.org/declaration/thedeclaration/textdeclaration/lang--en/index.htm>

⁵ Η προσέγγιση αυτή έχει επίσης υιοθετηθεί από τους ευρωπαίους διατομεακούς κοινωνικούς εταίρους στη συμφωνία-πλαίσιο τους για

Ψηφιοποίηση, <https://www.etuc.org/system/files/document/file2020-06/Τελικό%2022%2006%2020 Συμφωνία%20on%20Ψηφιοποίηση%202020.pdf>

Πράξη 6 της ΕΕ για την τεχνητή νοημοσύνη, άρθρο 1, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024R1689>

οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να συμμετέχουν στη θέσπιση κατάλληλων κανόνων και μηχανισμών εφαρμογής, στην ανάπτυξη και την παρακολούθηση της κατάρτισης, καθώς και στη διασφάλιση της λογοδοσίας.

Η παρούσα αναθεωρημένη κοινή δήλωση χρησιμεύει ως σχέδιο στρατηγικής για τους κοινωνικούς εταίρους στον τομέα των τηλεπικοινωνιών προκειμένου να αναπτύξουν ένα ευέλικτο πλαίσιο για δεοντολογική και υπεύθυνη ΤΝ σε όλες τις χώρες και σε όλα τα επίπεδα (ευρωπαϊκό, εθνικό και τοπικό). Παρέχει τις βασικές αρχές που συμφωνήθηκαν τόσο από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις όσο και από τις εταιρείες τηλεπικοινωνιών, σύμφωνα με την πράξη της ΕΕ για την ΤΝ, με σκοπό τη δημιουργία της βάσης για την ανάπτυξη και τη χρήση της ΤΝ προς όφελος τόσο των κοινωνικών όσο και των οικονομικών στόχων.

1. Μια δεοντολογική προσέγγιση της τεχνητής νοημοσύνης

Ο σχεδιασμός, η ανάπτυξη και η εφαρμογή των συστημάτων ΤΝ συνδέονται στενά με δεοντολογικές ανησυχίες σχετικά με τη «φύση» της ΤΝ και τον τρόπο με τον οποίο επηρεάζει, π.χ., τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων βάσει δεδομένων ή την αλληλεπίδραση ανθρώπου-μηχανής.

Για το UNI Europa ICTS και το Connect Europe, μια δεοντολογική προσέγγιση της αξιόπιστης ΤΝ είναι ιδιαίτερα σημαντική κατά την εξέταση του τρόπου σχεδιασμού και εφαρμογής των συστημάτων ΤΝ στον χώρο εργασίας. Οι δεοντολογικές, πρακτικές και νομικές διαστάσεις της συλλογής και διαχείρισης δεδομένων θα εξακολουθήσουν να αποτελούν πρόκληση με τη χρήση της ΤΝ τώρα και στο μέλλον.

Επιπλέον, η χρήση της ΤΝ σε ευαίσθητες επιχειρηματικές δραστηριότητες μπορεί να έχει μεγάλο αντίκτυπο στο εργατικό δυναμικό ενός οργανισμού: η αυτοματοποίηση των ανθρώπινων πόρων χρήζει ιδιαίτερης προσοχής, καθώς τα αποτελέσματα των αποφάσεων που βασίζονται στην ΤΝ μπορούν να επηρεάσουν το πεπρωμένο των δυνητικών και των υφιστάμενων εργαζομένων.

Ενώ η υιοθέτηση της ΤΝ αποσκοπεί στην ενίσχυση της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας, είναι σημαντικό να αντιμετωπιστούν οι κίνδυνοι που σχετίζονται με την εργασία και απορρέουν από την ΤΝ και την αλγοριθμική διαχείριση, όπως το άγχος, η εντατικοποίηση της εργασίας, η πίεση χρόνου και επιδόσεων, η κοινωνική απομόνωση, καθώς και η παρακολούθηση και η επιτήρηση.

Για τον μετριασμό των δυνητικών επιπτώσεων στην υγεία, την αυτονομία, την ιδιωτική ζωή και τις συνθήκες εργασίας των εργαζομένων, είναι σημαντικό να προωθηθεί η χρήση της ΤΝ από τον άνθρωπο στη διοίκηση και να ενισχυθούν ο κοινωνικός διάλογος και οι συλλογικές διαπραγματεύσεις όταν εισάγονται νέες τεχνολογίες στον χώρο εργασίας και όταν τα συστήματα αλλάζουν σημαντικά. Ο ουσιαστικός κοινωνικός διάλογος —βάσει συνεχούς, διαφανούς επικοινωνίας και ενημέρωσης— σχετικά με την εισαγωγή και την εφαρμογή της ΤΝ είναι απαραίτητος για την απόκτηση της εμπιστοσύνης των εργαζομένων και τη διευκόλυνση της υιοθέτησης της ΤΝ.

Οι κοινωνικοί εταίροι εκφράζουν την ικανοποίησή τους για το γεγονός ότι η πράξη της ΕΕ για την ΤΝ διασφαλίζει όχι μόνο ότι οι ευρωπαϊκές εταιρείες τηρούν τις δεοντολογικές αρχές, αλλά καλεί επίσης τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα να λάβουν κατάλληλα νομικά μέτρα για να διασφαλίσουν ότι οι κανόνες και η νομοθεσία για τις υπηρεσίες ΤΝ εφαρμόζονται επίσης στους παρόχους υπηρεσιών ψηφιακής ΤΝ που είναι εγκατεστημένοι εκτός της ΕΕ, οι οποίοι χρησιμοποιούν και/ή πωλούν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους στην ΕΕ.

1.1 Συλλογή & διαχείριση δεδομένων

Η επιτυχία της τεχνητής νοημοσύνης εξαρτάται από τη διαθεσιμότητα μεγάλων, υψηλής ποιότητας συνόλων δεδομένων κατάρτισης. Η συλλογή, η διαχείριση και η χρήση δεδομένων που τροφοδοτούν την ΤΝ πρέπει να συμμορφώνονται με τους ευρωπαϊκούς δεοντολογικούς κανόνες, τις νομικές απαιτήσεις και τα θεμελιώδη δικαιώματα που συναποτελούν ένα «οικοσύστημα εμπιστοσύνης».

Οι κοινωνικοί εταίροι υπενθυμίζουν ότι η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για την κατάρτιση και τη χρήση της ΤΝ στο πλαίσιο της απασχόλησης πρέπει να συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις και τις διασφαλίσεις του γενικού κανονισμού για την προστασία δεδομένων (ΓΚΠΔ) και της πράξης της ΕΕ για την ΤΝ.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε μια νέα στρατηγική για την Ένωση Δεδομένων με σκοπό την αύξηση της διαθεσιμότητας δεδομένων για την καινοτομία και την ανάπτυξη της ΤΝ. Στην ανακοίνωση σχετικά με το σχέδιο δράσης για την ήπειρο της ΤΝ, η Επιτροπή ανακοινώνει την πρόθεσή της να εξορθολογίσει την «υφιστάμενη νομοθεσία για τα δεδομένα ώστε να μειωθεί η πολυπλοκότητα και ο διοικητικός φόρτος (...) με βάση μια διαδικασία χωρίς αποκλεισμούς (...)».7 Μια τέτοια πρωτοβουλία δεν θα πρέπει να υπονομεύει τις διατάξεις που ορίζονται στον ΓΚΠΔ, και η διαδικασία αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει τους κοινωνικούς εταίρους ως ενδιαφερόμενα μέρη του κλάδου.

Τα περισσότερα μοντέλα ΤΝ γενικού σκοπού που υπάρχουν σήμερα έχουν εκπαιδευτεί με πλήρη αδιαφάνεια σε τεράστιους όγκους περιεχομένου και δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που προστατεύονται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, τα οποία έχουν απομακρυνθεί και αντιγραφεί από το διαδίκτυο χωρίς καμία άδεια ή αμοιβή για τους δημιουργούς. Τα βαθιά παραποιημένα προϊόντα που παράγονται από την ΤΝ και άλλο περιεχόμενο που χειραγωγείται από την ΤΝ συνιστούν σημαντική απειλή για τις δημοκρατίες μας, τη φήμη και τα ηθικά δικαιώματα των μελών μας, καθώς και για την εμπιστοσύνη των πολιτών στην αλήθεια του ψηφιακού περιεχομένου.

Η χρήση έργων στο πλαίσιο μοντέλων ΤΝ διαφέρει ριζικά από τις παραδοσιακές μορφές εκμετάλλευσης. Απαιτούνται κατάλληλα μέτρα για να διευκολυνθούν και να πειστούν οι πάροχοι ΤΝ γενικού σκοπού να ζητούν προηγούμενη άδεια και να απέχουν από μη εξουσιοδοτημένες χρήσεις υλικού που προστατεύεται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

Οι κοινωνικοί εταίροι εκτιμούν τον πρωταρχικό στόχο της δημιουργίας πρόσβασης σε σύνολα δεδομένων υψηλής ποιότητας για τη μείωση των διακρίσεων και των προκαταλήψεων και την ανάπτυξη δικαιότερων και αποτελεσματικότερων εφαρμογών ΤΝ. Μια βιώσιμη ευρωπαϊκή στρατηγική εφαρμογής της ΤΝ πρέπει επίσης να αντιμετωπίζει τις προκλήσεις στην αλυσίδα εφοδιασμού δεδομένων. Η επισήμανση των δεδομένων και ο έλεγχος του περιεχομένου ανατίθενται συχνά σε εξωτερικούς συνεργάτες, γεγονός που αυξάνει την ανάγκη βελτίωσης των συνθηκών εργασίας και της πρόσβασης σε συλλογικές διαπραγματεύσεις και εκπροσώπηση των συνδικαλιστικών οργανώσεων.

7 Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Σχέδιο δράσης για την ήπειρο της ΤΝ

1.2 Δικαιοσύνη και λογοδοσία των αποφάσεων για την TN

Μια άλλη πτυχή της ευρύτερης εισαγωγής πιο προηγμένων συστημάτων υπολογιστών είναι η δυνατότητα ανάθεσης αποφάσεων από τον άνθρωπο στους υπολογιστές. Ενώ αυτό αποτελεί ευκαιρία για αύξηση της παραγωγικότητας, θέτει επίσης προκλήσεις εάν ληφθούν αποφάσεις. Εάν οι αποφάσεις που λαμβάνονται από τα συστήματα TN είναι μεροληπτικές ή ανακριβείς, θέτουν επίσης προκλήσεις.

Οι κοινωνικοί εταίροι τονίζουν ότι η διαφάνεια είναι ζωτικής σημασίας για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης στις νέες τεχνολογίες. Τα συστήματα TN θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο διαφανή για τους εργαζομένους, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να κατανοούν τόσο τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιούνται τα δεδομένα τους όσο και τον τρόπο με τον οποίο λαμβάνονται οι αποφάσεις που τους επηρεάζουν. Ο βαθμός των απαιτούμενων γνώσεων θα πρέπει να εξαρτάται από την τεχνική σκοπιμότητα και την πολυπλοκότητα του συστήματος, καθώς και από τον αντίκτυπό του στα ατομικά και συλλογικά δικαιώματα.

Οι αλγοριθμικές προκαταλήψεις και οι συνακόλουθες διακρίσεις στην απασχόληση αφορούν ιδίως φαινόμενα που πρέπει να αντιμετωπιστούν προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η τεχνολογία λειτουργεί στην υπηρεσία των ανθρώπων και όχι εναντίον τους. Η διαφάνεια από μόνη της δεν αρκεί. Οι εταιρείες θα πρέπει να παρέχουν ισχυρούς μηχανισμούς που μετρίζουν τις ανεπιθύμητες επιπτώσεις των αποφάσεων που βασίζονται στην TN και βοηθούν τους εργαζομένους να διασφαλίζουν την αποτροπή ή τη διόρθωση των αρνητικών επιπτώσεων της TN στα δικαιώματά τους.

Μολονότι μπορεί να είναι δύσκολο να αποδειχθεί η απουσία μεροληψίας στα σύνολα δεδομένων σε επίπεδο εισόδου, είναι ασφαλώς ζωτικής σημασίας οι εργοδότες να αποφεύγουν τη μεροληψία στο αποτέλεσμα των αποφάσεων TN σε επίπεδο εξόδου. Βασική αρχή για την πρόληψη κακών ή ακόμη και επικίνδυνων αποφάσεων είναι να διασφαλίζεται ότι οι άνθρωποι έχουν την εποπτεία των συστημάτων TN και είναι τελικά υπεύθυνοι για την απόφασή τους.

Η εφαρμογή των συστημάτων TN εγείρει πολλές ανησυχίες και φόβους όσον αφορά τη φύση των δεδομένων που συλλέγονται και τον σκοπό για τον οποίο χρησιμοποιούνται (για παράδειγμα, τη χρήση της TN για βιομετρικά στοιχεία, την αναγνώριση προσώπου κ.λπ. σε διαδικασίες ανθρώπινων πόρων ή εργαλεία παρακολούθησης).

Είναι σημαντικό να αναγνωριστεί ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων στην ευαισθητοποίηση σχετικά με αυτές τις προκλήσεις και στη συζήτηση των δεοντολογικών ορίων των συστημάτων TN και της συλλογής/διαχείρισης δεδομένων που απαιτούν. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί, για παράδειγμα, με την ενσωμάτωση της συζήτησης σχετικά με τη διακυβέρνηση της TN στις υφιστάμενες δομές κοινωνικού διαλόγου (π.χ. συμβούλια εργαζομένων...) και/ή με τη δημιουργία συμβουλευτικών επιτροπών (με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων).

Για να λειτουργήσει σωστά αυτή η γραμμή ευθύνης, πρέπει να διασφαλίσουμε ότι οι εργοδότες θεσπίζουν επαρκείς μηχανισμούς για τη διακυβέρνηση και τη λογοδοσία των δεδομένων, οι οποίοι αντικατοπτρίζουν δεοντολογικές παραμέτρους, και ότι οι κοινωνικοί εταίροι συμμετέχουν πλήρως σε αυτές. Τα μοντέλα ανθρώπινης εποπτείας που περιλαμβάνουν τακτική υποβολή εκθέσεων σχετικά με πιθανή κατάχρηση θα πρέπει να είναι ανάλογα με τους κινδύνους που ενέχει η εκάστοτε εφαρμογή TN.

Οι αποφάσεις που λαμβάνονται από αλγορίθμους μπορούν να οδηγήσουν σε λιγότερο

δημοκρατικούς χώρους εργασίας εάν δεν παρακολουθούνται με επαρκή εποπτεία. Ως εκ τούτου, οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να επικεντρωθούν σε βασικές αρχές για την αποφυγή μεροληψίας, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, των εξής: διαφάνεια, ιχνηλασιμότητα και ουδετερότητα των συστημάτων ΤΝ. Η ουδετερότητα αυτή θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη π.χ. την ηλικία, το φύλο, την υγεία, την εθνοτική καταγωγή, τη θρησκεία, τη συμμετοχή σε συνδικαλιστική οργάνωση/δραστηριότητα ή τις πολιτικές πεποιθήσεις.

Η αξιόπιστη τεχνητή νοημοσύνη δεν πρέπει να είναι ένα κενό σύνθημα. Οι κοινωνικοί εταίροι παραμένουν προσηλωμένοι στη συμβολή τους στη συμφιλίωση της καινοτομίας, της αποδοτικότητας και της προστασίας των δεδομένων και των θεμελιωδών δικαιωμάτων των εργαζομένων.

2. Η ανάγκη για ένα εργοτάξιο ευρωπαϊκών δεξιοτήτων τεχνητής νοημοσύνης

Η τεχνητή νοημοσύνη, καθώς και κάθε άλλος τύπος συνεχούς τεχνολογικής αλλαγής, οδηγεί σε μείζονες μετασχηματισμούς με άμεσο αντίκτυπο στις δεξιότητες και την κατάρτιση. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στον κλάδο των τηλεπικοινωνιών, ο οποίος αντιμετωπίζει συνεχώς σημαντικές διαταραχές. Ταυτόχρονα, με το βλέμμα στραμμένο στο μέλλον, οι σημαντικές καινοτομίες στον τομέα των τηλεπικοινωνιών και οι εφαρμογές τους αναμένεται να δημιουργήσουν πληθώρα ευκαιριών για το οικοσύστημα τηλεπικοινωνιών στο large8.

Η τεχνητή νοημοσύνη δεν αλλάζει απλώς τον τρόπο με τον οποίο εκτελούνται οι μεμονωμένες εργασίες, ούτε απλώς οδηγεί σε αυτοματοποίηση ή αύξησθου επιπέδου εργασίας, αλλά αναδιαμορφώνει την αρχιτεκτονική της ίδιας της εργασίας μετασχηματίζοντας τις ροές εργασίας, τις δομές λήψης αποφάσεων, τη δυναμική ισχύος και τα επιχειρηματικά μοντέλα. Παραδείγματος χάριν, παρατηρείται ανακατανομή καθηκόντων εντός των ομάδων και μεταξύ των ρόλων —όχι κατ' ανάγκη απώλεια θέσεων εργασίας, αλλά επαναπροσδιορισμός της ίδιας της λογικής των ρόλων. Οι κύκλοι λήψης αποφάσεων συμπιέζονται όταν τα εργαλεία ΤΝ συγκεντρώνουν ή αναθέτουν εκ νέου τη λήψη αποφάσεων, επηρεάζοντας έτσι τους παραδοσιακούς ρόλους και δομές διαχείρισης.

Η Ευρώπη πρέπει να επενδύσει σε ένα πλαίσιο δεξιοτήτων ΤΠΕ που θα διασφαλίζει ότι το εργατικό δυναμικό μας στον τομέα των τηλεπικοινωνιών μπορεί να αναπτύξει, να αναπτύξει και να κλιμακώσει κυρίαρχες ευρωπαϊκές τεχνολογίες αντί να παραμένει εγκλωβισμένο σε μη ευρωπαϊκές λύσεις προμηθευτών.

Η πρώτη προτεραιότητα είναι να ενισχυθούν τόσο οι σκληρές όσο και οι μη τεχνικές δεξιότητες που συνδέονται με τις τρέχουσες, νέες και αναδυόμενες τεχνολογίες στον τομέα, αναπτύσσοντας νέα εμπειρογνομοσύνη μέσω της προσαρμοστικής μάθησης, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι διατίθενται επαρκείς πόροι για την κατάρτιση και την επανακατάρτιση. Εάν δεν αντιμετωπιστούν, τα δυνητικά οφέλη της τεχνολογίας ΤΝ δεν θα υλοποιηθούν.

Η πράξη της ΕΕ για την ΤΝ αντικατοπτρίζει αυτή την επείγουσα ανάγκη προώθησης του γραμματισμού στον τομέα της ΤΝ, και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ορθώς επισημαίνει ότι «η ΤΝ (...)

8 Για λεπτομερέστερη ανάλυση των ανατρεπτικών τεχνολογιών που επηρεάζουν τον τομέα των τηλεπικοινωνιών, βλ. την έκθεση του έργου Connect Europe – UNI Europa «Accelerating Sustainability in Telecoms», <https://www.uni-europa.org/wp-https://www.uni-europa.org/wp-> <https://www.uni-europa.org/wp-> περιεχόμενο/αναφορτώσεις/ιστότοποι/3/2024/04/20240429_AST_Research-report_final.pdf

φέρνει επανάσταση στην αγορά εργασίας» και ότι «χρειάζονται περισσότερα talenta στον τομέα της ΤΝ, αλλά η επανειδίκευση των εργαζομένων είναι επίσης επιτακτική».9

Αυτή η προσπάθεια δεν μπορεί να είναι αποκλειστική ευθύνη της βιομηχανίας και των εργαζομένων της. Λόγω της υψηλής προστιθέμενης αξίας που μπορεί να προσφέρει η καινοτομία στην κοινωνία, είναι προς το πρωταρχικό συμφέρον όλων των ενδιαφερόμενων μερών —δημόσιων και ιδιωτικών— να δοθεί προτεραιότητα και να κλιμακωθούν τα προγράμματα ψηφιακών δεξιοτήτων και κατάρτισης.

Στη διαδικασία αυτή θα πρέπει να συμμετέχουν η βιομηχανία, η κυβέρνηση, οι κοινωνικοί εταίροι, τα σχολεία, τα κολέγια, τα πανεπιστήμια και οι πάροχοι κατάρτισης, καθώς είναι ζωτικής σημασίας για τη στήριξη αυτής της διαδικασίας μετασχηματισμού και τη διασφάλιση ότι κανείς δεν θα μείνει στο περιθώριο.

Στον τομέα των τηλεπικοινωνιών εξακολουθούν να υπάρχουν δύο βασικές προκλήσεις: προσέλκυση και πρόσληψη νέων και ικανών ταλέντων από μια πολύ ευρύτερη και ποικιλόμορφη ομάδα· και την ανάγκη περαιτέρω κατάρτισης και αναβάθμισης των δεξιοτήτων του υφιστάμενου εργατικού δυναμικού. Η ανάπτυξη πρωτοβουλιών για την αναβάθμιση των ψηφιακών δεξιοτήτων και την προώθηση της πολυμορφίας στον ευρωπαϊκό τομέα τηλεπικοινωνιών, με ιδιαίτερη έμφαση στην ισότητα των φύλων, το γηράσκον εργατικό δυναμικό και τις ευάλωτες ομάδες, θα είναι καίριας σημασίας για την επιτυχία.

Επιπλέον, η συνεχής επικαιροποίηση των δεξιοτήτων θα αποκτήσει ολοένα και μεγαλύτερη σημασία στο μέλλον, και αυτό θα πρέπει να γίνει σε στενή συνεργασία μεταξύ εργοδότη και εργαζομένων.

Εκφράζουμε την ικανοποίησή μας για το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αναγνωρίσει τον σημαντικό ρόλο των κοινωνικών εταίρων στο σχέδιο δράσης για την ήπειρο της ΤΝ, δηλώνοντας ότι «ο κοινωνικός διάλογος είναι καίριας σημασίας για την αντιμετώπιση των αναγκών σε δεξιότητες στην αγορά εργασίας και τη διευκόλυνση της υιοθέτησης ψηφιακών τεχνολογιών στον χώρο εργασίας της Ευρώπης με δίκαιο και χωρίς αποκλεισμούς τρόπο».10 Στο πλαίσιο αυτό, θα είναι σημαντικό να συμμετέχουν οι κοινωνικοί εταίροι σε όλες τις πρωτοβουλίες που σχετίζονται με τις δεξιότητες (π.χ. ακαδημίες ψηφιακών δεξιοτήτων, δίκτυο κόμβων ψηφιακής καινοτομίας, ψηφιακή σύμπραξη μεγάλης κλίμακας —στο πλαίσιο του συμφώνου για τις δεξιότητες— και πλατφόρμα ψηφιακών δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας) αντιμετωπίζοντας το ζήτημα αυτό μέσω του κοινωνικού διαλόγου και των συλλογικών συμβάσεων. Αυτό θα πρέπει επίσης να ισχύει στο πλαίσιο του εξαγγελθέντος διαρθρωμένου διαλόγου με τα ενδιαφερόμενα μέρη του κλάδου για τον εντοπισμό ειδικών ανά τομέα προκλήσεων και παραδοτέων.

Η πρωτοβουλία Ένωση Δεξιοτήτων αποτελεί κρίσιμο βήμα προς την οικοδόμηση του γραμματισμού στον τομέα της ΤΝ και των ψηφιακών ικανοτήτων σε ολόκληρη την Ευρώπη. Συνδέοντας τα συστήματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης, η παρούσα πρωτοβουλία μπορεί να συμβάλει στο να διασφαλιστεί ότι οι εργαζόμενοι στον τομέα των τηλεπικοινωνιών —και σε ολόκληρη την ευρύτερη ψηφιακή οικονομία— είναι εξοπλισμένοι για να πλοηγηθούν στον μετασχηματισμό που βασίζεται στην ΤΝ. Οι κοινωνικοί εταίροι πρέπει να συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση του χάρτη πορείας για την Ένωση Δεξιοτήτων, ώστε να διασφαλιστεί ότι αντιμετωπίζει τις ειδικές ανά τομέα ανάγκες και προστατεύει τα δικαιώματα των εργαζομένων κατά τη διάρκεια των μεταβάσεων.

9 Ευρωπαϊκή πράξη για την ΤΝ, άρθρο 4, και Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πρόσκληση υποβολής στοιχείων σχετικά με την εφαρμογή της στρατηγικής για την ΤΝ (https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14625-Apply-AI-Strategy_en)

10 Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Σχέδιο δράσης για την ήπειρο της ΤΝ, COM(2025) 165 final, https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/ai- continent_el

Αυτό απαιτεί συνεχή συζήτηση και συνεργασία με βάση την εμπιστοσύνη μεταξύ των κοινωνικών εταίρων σε όλα τα επίπεδα (ευρωπαϊκό, εθνικό, βιομηχανικό και εταιρικό). Για παράδειγμα, ένα τυποποιημένο σύνολο δεξιοτήτων που μπορεί να απαιτείται περιλαμβάνει δεξιότητες όπως: δημιουργική επίλυση προβλημάτων, κριτική και αναλυτική σκέψη, γενικές γνώσεις σχετικά με τους μηχανισμούς ΤΝ και τον τρόπο δράσης· τη συνεχή μάθηση, τη λήψη αποφάσεων, τις δεξιότητες αλληλεπίδρασης και συνεργασίας, την ενσυναίσθηση, τη συστημική σκέψη, την ικανότητα αντοχής στην αβεβαιότητα και την πίεση και τη διαίσθηση.

Εν ολίγοις, οι ακόλουθοι τομείς εστίασης θα πρέπει να αποτελέσουν τον φάρο για όλες τις πολιτικές ΤΝ στον τομέα:

1. Στον κλάδο των τηλεπικοινωνιών:

- Επανεπίδευση και αναβάθμιση των δεξιοτήτων του σημερινού εργατικού δυναμικού
- Πρόσληψη ποικίλων ταλέντων για τον χειρισμό της ΤΝ
- Δημιουργία νέων εργασιών και θέσεων εργασίας για την αντιστάθμιση της αυτοματοποίησης των εργασιών

2. Στα τεχνολογικά και τηλεπικοινωνιακά οικοσυστήματα:

- Εκπαίδευση των εταίρων κατά μήκος της αξιακής αλυσίδας, μεταξύ άλλων σχετικά με την υψηλή κατανάλωση πόρων και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας
- Ενεργοποίηση ενδιαφερόμενων μερών και εταίρων σε θέματα δεοντολογίας
- Διευκόλυνση της υιοθέτησης/ευαισθητοποίησης από τους πελάτες

3. Μέσω πολιτικής και κυβερνητικής δράσης:

- Στήριξη βιομηχανικών προγραμμάτων για την επανεπίδευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του σημερινού εργατικού δυναμικού
- Ενίσχυση των προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης για την ΤΝ και τη δεοντολογία της ΤΝ
- Προώθηση της εκπαίδευσης και της υιοθέτησης της ΤΝ σε όλους τους τομείς, με ιδιαίτερη έμφαση στις ΜΜΕ και τη δημόσια διοίκηση

3. Συμπεράσματα

Οι κοινωνικοί εταίροι παραμένουν προσηλωμένοι στην προώθηση των πρωταρχικών στόχων του κλάδου των τηλεπικοινωνιών, όπως καταδεικνύεται στα έργα μας για την επιτάχυνση της βιωσιμότητας των τηλεπικοινωνιών (AST) 11 και την ψηφιακή αναβάθμιση των δεξιοτήτων για όλους (DUFA).¹²

Η Ευρώπη έχει την ευκαιρία να ενεργοποιήσει ορισμένα από τα βασικά πλεονεκτήματά της και να ηγηθεί της ανάπτυξης και της υιοθέτησης της ανθρωποκεντρικής ΤΝ.

Για να διασφαλιστεί η ψηφιακή κυριαρχία και η ικανότητα διαμόρφωσης του μέλλοντος της ΤΝ σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά συμφέροντα, είναι σημαντικό να προωθηθεί η ανάπτυξη ευρωπαϊκών μοντέλων ΤΝ υψηλών επιδόσεων, ανταγωνιστικών και αξιόπιστων. Τα μοντέλα αυτά πρέπει να είναι διαφανή, ελέγξιμα, πλήρως ανοικτού κώδικα και να βασίζονται στα θεμελιώδη δικαιώματα, την

¹¹ <https://www.uni-europa.org/news/uni-europa-and-connect-europe-adopt-landmark-joint-social-partner-declaration-on-sustainability-in-telecommunications/> (στα αγγλικά).

¹² <https://connecteurope.org/projects/DUFA>

προστασία των δεδομένων και τη δεοντολογική καινοτομία - και πρέπει να συμμορφώνονται με την επιβολή βασικών νομοθετικών πράξεων, συμπεριλαμβανομένων της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες (DSA), της πράξης για τις ψηφιακές αγορές (DMA) και της πράξης της ΕΕ για την ΤΝ.

Οι ευρωπαϊκοί κοινωνικοί εταίροι στον τομέα των τηλεπικοινωνιών δεσμεύονται να διαδραματίσουν το ρόλο τους στη διαδικασία αυτή.

Βρυξέλλες, 13.11.2025

Alessandro Gropelli
Γενικός Διευθυντής
Connect Europe

Oliver Roethig
Περιφερειακός
Γραμματέας UNI